

**Dėl Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto ir Lietuvos Respublikos Konkurencijos tarybos
Pranešime apie atliktą pieno ir pieno produktų sektoriaus rinkos tyrimą pateiktų pieno
produktų mažmeninių kainų struktūrų skirtumų**

Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas (LAEI) savo internetinėje svetainėje kas ketvirtį skelbia dviejų pieno produktų – Lietuvos didžiuosiuose prekybos centruose parduoto geriamojo pieno (2,5 proc. riebumo) plastikiniame maišelyje ir *Tilsit* tipo sūrio mažmeninių kainų struktūras (<http://www.laei.lt/?mt=aktualijos&naujienu=343>). Lietuvos Respublikos Konkurencijos taryba (KT), atlikusi pieno ir pieno produktų sektoriaus rinkos tyrimą, paskelbtame pranešime taip pat pateikia „Mažmeninių pieno produktų kainų struktūrą 2014 m. sausio mėn. – 2015 m. vasario mėn.“ (http://kt.gov.lt/naujienos/doc/2015-07-22_pranesimas_5S-14.pdf , 17 paveikslas). Viešojoje erdvėje pradėta lyginti šiuos du kainų struktūros skaičiavimus ir pastebėta skirtumų. Norėtume pareikšti, kad minėti pieno produktų kainų struktūros skaičiavimai yra skirtingi ir negali būti lyginami dėl šių pagrindinių priežasčių:

1. LAEI skaičiuoja konkrečių produktų – Lietuvos didžiuosiuose prekybos centruose parduoto geriamojo pieno (2,5 proc. riebumo) plastikiniame maišelyje ir *Tilsit* tipo sūrio atskiras mažmeninių kainų struktūras, o KT pateikia 7 pieno produktų (*geriamasis pienas, nenugriebtas, nenormalizuotas (natūralus), ne mažesnio kaip 3,5 proc. riebumo, pasterizuotas, išfasuotas po 0,9–1 l į plėvelės fasuotes; geriamasis pienas, pasterizuotas, 2,5 proc. riebumo, išfasuotas po 0,9–1 l į plėvelės fasuotes; kefyras, 2,5 proc. riebumo, išfasuotas po 0,9–1 l į plėvelės fasuotes; grietinė, 30 proc. riebumo, išfasuota po 450 g į polistireno indelius; sviestas, 82 proc. riebumo, išfasuotas po 200 g į folijos fasuotes; varškė, liesa be priedų, išfasuota po 200 g; varškės sūris, 22 proc. riebumo, be priedų*) bendrą kainų struktūrą, įvertinus pieno produktų pardavimų apyvartas. Kiekvieno pieno produkto kainos struktūroje atskirų maisto tiekimo grandinės dalyvių dalis yra skirtinga, tad vien dėl to LAEI ir KT pateikti skaičiavimai nėra palyginami.
2. LAEI skaičiavimuose pateikta pilnos pieno produktų mažmeninės kainos struktūra, o KT pateikia mažmeninių pieno produktų kainų be PVM struktūrą. Esant skirtingai palyginimo bazei ir dalyvių skaičiui, tie patys struktūrą sudarantys 100 proc. pasiskirsto skirtingomis proporcijomis.
3. Skiriasi LAEI ir KT pateiktų mažmeninių kainų padalijimo klasifikacija. LAEI atskirų pieno produktų mažmeninės kainos struktūros atspindi maisto tiekimo grandinės dalyvių – žemdirbių; pieno supirkėjų ir perdirbėjų; mažmeninės prekybos; valstybės PVM pavidalu – gaunamų pajamų iš tų produktų pardavimo dalis. KT pateiktoje mažmeninės kainos struktūroje tiekimo grandinės dalyvių pajamas atspindi dvi mažmeninės kainos dalys: pieno perdirbėjų ir mažmeninės prekybos. Ir tik vienintelė dalis sutampa su LAEI pajamų pasiskirstymo klasifikacija – mažmeninės prekybos dalis. Trečioji KT pateikta mažmeninės kainos dalis – žaliava – su kitomis dvejomis neturi vieningo metodinio pagrindo ir apskritai nėra apibrėžta, kas po šiuo pavadinimu slypi. Kadangi informaciją apie šios dalies dydį pateikė pieno perdirbėjai, tai šioje pozicijoje turėtų slypėti ne tik žemdirbių už žalią pieną gaunama kaina, bet ir pieno supirkėjų dalis, nes dalį žalio pieno perdirbėjai perka ne tiesiogiai, o iš pieno supirkėjų (kooperatyvų, UAB, individualių įmonių). Pagal ekonominę

logiką į žaliavos poziciją greičiausiai yra įkalkuliuotos ir pačių pieno perdirbėjų žalio pieno surinkimo išlaidos. Pieno produktai yra gaminami ne vien iš žalio pieno, kai kurių gamyboje naudojami raugai, probiotikai ir pan. Tai irgi turėtų patekti į žaliavos poziciją. Taip pat neaišku, ar į žaliavą įtrauktos produktų pakavimo medžiagos. Visos minėtos dalys, išskyrus žemdirbių gaunamą kainą už žalią pieną, LAEI skaičiavimuose atspindi pieno supirkėjų ir perdirbėjų dalyje, o KT skaičiavimuose bent dalis jų – žaliavoje. Žaliavos terminas gali klaidinančiai asocijuotis vien su žemdirbių gaunama dalimi.